EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 13.11.2013
COM(2013) 800 final

KOMISSION TIEDONANTO

Vuotuinen kasvuselvitys 2014

{SWD(2013) 800 final}

KOMISSION TIEDONANTO

Vuotuinen kasvuselvitys 2014

1. JOHDANTO

Vuotuisessa kasvuselvityksessä luodaan katsaus taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen tilanteeseen Euroopassa ja asetetaan tulevan vuoden politiikan yleiset painopisteet koko EU:ta varten[1]. Näin käynnistetään samalla uusi talouspolitiikan EU-ohjausjakso, jonka avulla varmistetaan, että EU ja sen jäsenvaltiot sovittavat yhteen talouspolitiikkansa ja pyrkimyksensä edistää kasvua ja työllisyyttä. Tämän vuoden taloudellisen ohjauksen taustalla on useita merkittäviä talouteen ja politiikkaan liittyviä kehityssuuntauksia.

Ensinnäkin komission juuri julkistamat talousennusteet[2] vahvistavat sen, että EU:ssa on nähtävissä merkkejä talouden hitaasta elpymisestä. EU:ssa viiden vuoden ajan jatkuneen hyvin vähäisen tai negatiivisen kasvun jälkeen kasvu on jälleen ollut positiivista vuoden 2013 toisella neljänneksellä, ja elpymisen odotetaan jatkuvan ja voimistuvan vuonna 2014. Inflaation odotetaan säilyvän maltillisena. Tämän vuotuisen kasvuselvityksen kanssa samaan aikaan julkaistusta varoitusmekanismia koskevasta kertomuksesta[3] käy ilmi, että ensimmäiset merkit EU:n talouden tasapainottumisesta ovat nähtävissä ja useita merkittäviä makrotalouden epätasapainotiloja korjataan parhaillaan.

Kriisissä on nyt saavutettu käännekohta, mutta alkanut elpyminen on edelleen vaatimatonta ja haurasta ja maailmantaloudessa on epävarmuustekijöitä, joihin kuuluu muun muassa kysynnän väheneminen nousevissa talouksissa. Pankkialan häiriönsietokykyä koskevaan luottamuksen puutteeseen ja suureen valtion velkaan liittyvät riskit ovat edelleen ajankohtaisia. Kriisin seuraukset, tarve velkaantumisen purkamiseen julkisella ja yksityisellä sektorilla, rahoitusjärjestelmien ja luottomarkkinoiden pirstaloituminen, alakohtaiset rakenneuudistukset ja sopeutustoimenpiteet sekä korkea työttömyys jarruttavat edelleen kasvua tulevalla jaksolla. Kriisin vaikutukset vähenevät kuitenkin vähitellen samalla kun makrotalouteen kumuloitunutta epätasapainoa korjataan. Työmarkkinoilla joudutaan odottamaan tilanteen paranemista, ja työttömyysasteen odotetaan säilyvän vielä jonkin aikaa liian korkeana monissa osissa Eurooppaa. Myös yleinen yhteiskunnallinen tilanne säilyy heikkona.[4] Kriisi on kestonsa ja vakavuutensa vuoksi aiheuttanut ongelmia kaikkialla Euroopassa ja etenkin sopeutusohjelmia toteuttavissa jäsenvaltioissa.

Viitteitä taloudellisen tilanteen paranemisesta olisi sen vuoksi pidettävä merkkinä, joka tukee toimien määrätietoista jatkamista. Samalla olisi vältettävä itsetyytyväisyyden riskiä sekä riskiä siitä, että kehitys taantuu tai että uudistuksiin väsähdetään. Suurimpana haasteena on nyt uudistusten jatkaminen riittävän nopeassa tahdissa kilpailukyvyn parantamiseksi ja kestävän elpymisen varmistamiseksi. Vähittäinen elpyminen muodostaa perustan kotimaiselle kysynnälle, josta oletetaan tulevan kasvun tärkein veturi. Tasapuolisuusnäkökohdilla ja selkeällä tavoitteenasettelulla on keskeinen merkitys pyrittäessä varmistamaan, että kansallisella ja EU:n tasolla toteutettavat toimet ovat tehokkaita ja yleisesti hyväksyttyjä ja että niillä saavutetaan kestäviä tuloksia.

---

1 Liitteessä 1 on esitetty katsaus EU:n heinäkuussa 2013 hyväksymiin maakohtaisiin suosituksiin. Lisätietoja on osoitteessa: http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

2 http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2013_autumn_forecast_en.htm

3 COM(2013) 790.

4 Luonnos yhteiseksi työllisyysraportiksi, COM(2013) 801.

Lisäksi tämä vuotuinen kasvuselvitys julkaistaan samaan aikaan kuin uudet säännöt finanssipolitiikan yhteensovittamisesta euroalueella pannaan kaikilta osin täytäntöön ensimmäistä kertaa. Lokakuun puolivälissä kaikkien euroalueen jäsenvaltioiden makrotalouden sopeutusohjelmaa toteuttavia jäsenvaltioita lukuun ottamatta oli esitettävä tulevan vuoden alustavat talousarviosuunnitelmansa. Komission tehtävänä on arvioida, ovatko jäsenvaltioiden suunnittelemat toimenpiteet riittäviä EU:n tasolla sovittujen tavoitteiden saavuttamiseksi, ennen kuin talousarviot vahvistetaan kansallisella tasolla. Komissio julkaisee tämän yksityiskohtaisen arviointinsa pian.

Samaan aikaan EU:n talouden ohjausjärjestelmän tehostamisen kanssa on edistytty keskusteluissa, joita on käyty talous- ja rahaliiton (EMU) kehittämisestä tiiviin ja aidon talous- ja rahaliiton luomiseksi laaditussa komission hahmotelmassa[5] ja kolmen puheenjohtajan ja yhden pääjohtajan selvityksessä ”Kohti todellista talous- ja rahaliittoa”[6] esitetyllä tavalla. Vahvaan EU:n yhteiseen sääntöpohjaan ja tehokkaampaan valvonta- ja kriisinratkaisujärjestelmään perustuvan pankkiunionin luomisella on keskeinen merkitys pyrittäessä lisäämään rahoitusvakautta Euroopassa. Lisäksi komissio on esittänyt ehdotuksen talous- ja rahaliiton sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamiseksi[7] ja julkaissut neuvoa-antavat tiedonannot talouspolitiikan uudistussuunnitelmien ennalta toteutettavasta yhteensovittamisesta[8] ja lähentymis- ja kilpailukykyvälineen käyttöönotosta[9].

Vuosi 2014 on myös EU:n uuden monivuotisen rahoituskehyksen ensimmäinen täytäntöönpanovuosi. Sen lisäksi, että EU:n tasolla toteutetaan yhteisiä hankkeita eurooppalaisen innovoinnin kannustamiseksi ja Euroopan laajuisten infrastruktuurien kehittämiseksi, Euroopan rakenne- ja investointirahastoista (ERI-rahastot) osoitetaan yli 400 miljardia euroa investointirahoitusta kasvun ja työllisyyden tukemiseen kansallisella ja alueellisella tasolla. Komissio on keskustellut ensisijaisista tavoitteista jäsenvaltioiden kanssa ja tarjoaa tässä yhteydessä myös teknistä apua varmistaakseen, että toimenpideohjelmat saadaan käynnistettyä nopeasti. Uusista ERI-rahastoista tuetaan Eurooppa 2020 -strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja niistä myönnetään tukea EU:n maakohtaisissa suosituksissa esitettyjen uudistusten toteuttamiseen. Politiikka ja rahoitus kytketään nyt ensimmäistä kertaa yhteen välineessä, jolla voidaan edistää kasvua merkittävästi, jos sen varat keskitetään ensisijaisiin toimiin.

Talouden tehostettu EU-ohjausjärjestelmä, EU:n uusi monivuotinen rahoituskehys ja EU:n politiikan eri osa-alueet, kuten sisämarkkinoiden loppuun saattaminen, fyysisen infrastruktuurin kehittämiseen perustuva verkkojen Euroopan luominen sekä digitaalistrategian toteuttaminen, ovat yhdessä osoitus siitä, että tulevan kasvun puite-edellytysten luomisessa on EU:n tasolla saavutettu todellista edistystä. Jäsenvaltioiden olisi kansallista politiikkaansa suunnitellessaan otettava huomioon nämä EU:n välineet kaikilta osin. Näin voidaan sekä tehostaa kansallisen politiikan vaikutuksia että saada aikaan synergiaa EU:n tasolla.

Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että viime vuosien toimintapolitiikan jatkaminen on ratkaisevan tärkeää. Keskipitkän aikavälin ensisijaiset toimet ovat samat kuin viime

[5] COM(2012) 777.
[6] http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/134069.pdf
[7] COM(2013) 690.
[8] COM(2013) 166.
[9] COM(2013) 165.

vuonna, mutta komissio esittää, että niiden toteuttamista mukautetaan edellä kuvattuihin muuttuviin taloudellisiin ja sosiaalisiin olosuhteisiin. EU:n ja sen jäsenvaltioiden olisi sen vuoksi keskityttävä – joissakin tapauksissa nykyistä selkeämmin ja tässä asiakirjassa jäljempänä esitettyjä painotuksia noudattaen – toimiin, joilla pyritään saavuttamaan edistystä seuraavilla viidellä painopistealalla:

- eriytetyn, kasvua edistävän julkisen talouden vakauttamisen jatkaminen
- talouden luotottamisen palauttaminen
- nykyisen ja tulevan kasvun ja kilpailukyvyn edistäminen
- työttömyyteen ja kriisin sosiaalisiin seurauksiin puuttuminen
- julkishallinnon nykyaikaistaminen.

Luetelmakohtien järjestys ei vastaa prioriteettijärjestystä. Kuten tämän vuoden vuotuisesta kasvuselvityksestä käy ilmi, tärkein tavoite on nyt kasvun ja kilpailukyvyn parantaminen ja tärkeimpänä haasteena on kestävän elpymisen varmistaminen.

Ennen näiden painopistealojen tarkempaa käsittelyä seuraavassa jaksossa tarkastellaan talouspolitiikan EU-ohjausjakson tähänastisia saavutuksia ja nostetaan esille eräitä osa-alueita, joilla poliittista päätöksentekoa on tarpeen jatkaa.

2. TALOUSPOLITIIKAN EU-OHJAUSJAKSON SYVENTÄMINEN

Vuonna 2010 käyttöön otettu talouspolitiikan EU-ohjausjaksojärjestelmä muodostaa perustan tehostetuille EU:n puitteille, jotka ohjaavat jäsenvaltioiden talous- ja finanssipolitiikkojen yhdennettyä koordinointia ja valvontaa. Nämä tehostetut puitteet perustuvat vakaus- ja kasvusopimusta koskeviin säännöksiin ja EU:n uusiin välineisiin, joiden tarkoituksena on ehkäistä ja korjata makrotalouden epätasapainoa. Ne kattavat myös älykästä, kestävää ja osallistavaa kasvua tukevan Eurooppa 2020 -strategian toteuttamisen.

Nämä uudet puitteet ovat nyt alkaneet tuottaa tuloksia. Jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten välille on muodostumassa läheinen kumppanuus, ja kansallisia menettelyjä ja aikatauluja on mukautettu niin, että politiikkaa voidaan EU:n tasolla koordinoida ennustettavassa toimintaympäristössä. Tuloksena tästä kehityksestä on ollut, että jäsenvaltiot ovat käynnistäneet tärkeitä uudistuksia luodakseen kasvun palauttamiseen tarvittavat olosuhteet. Tarkempia tietoja maakohtaisten suositusten täytäntöönpanosta on liitteessä.

Julkisen talouden vakauttamisessa on edistytty merkittävästi. Kansallisia julkisen talouden kehyksiä on vahvistettu merkittävästi muun muassa perustamalla riippumattomia finanssipoliittisia elimiä ja antamalla numeerisia finanssipoliittisia sääntöjä ja merkittäviä finanssipoliittisia uudistuksia on toteutettu vaikeissa taloudellisissa olosuhteissa. Näin on saatu vakautettua velkatason kasvua ja parannettua rahoitusmarkkinoilla vallitsevaa käsitystä julkisen talouden kestävyydestä ja näin samalla pienennettyä valtion joukkovelkakirjalainojen korkoeroa. Tämä on myös auttanut suojaamaan yhteisen valuutan eheyttä ja vakauttamaan rahoitusjärjestelmää.

Jäsenvaltiot ovat myös toteuttaneet merkittäviä toimenpiteitä työmarkkinoidensa uudistamiseksi, niiden häiriönsietokyvyn parantamiseksi, niiden segmentoitumisen vähentämiseksi ja työvoimaosuuden nostamiseksi. Erityisesti on keskitytty toimiin, joiden tarkoituksena on laskea kohtuuttoman korkeaa nuorisotyöttömyysastetta. Jäsenvaltiot ovat ottamassa käyttöön nuorisotakuita, joilla pyritään varmistamaan, että kaikki alle 25-vuotiaat nuoret saavat laadukkaan työtarjouksen tai heille tarjotaan täydennyskoulutusta, oppisopimuskoulutusta tai harjoittelujakso neljän kuukauden kuluessa virallisen koulujärjestelmän jättämisestä tai työttömäksi joutumisesta. Työllisyystilanteen paraneminen vaatii kuitenkin aikaa, kun otetaan huomioon uudistusten, talouden elpymisen ja työmarkkinoilla tapahtuvan kehityksen välinen aikaviive.

Hyödyke- ja palvelumarkkinoiden toiminnan ja joustavuuden parantamiseksi tarvitaan lisää toimia, joihin voivat kuulua esimerkiksi verkkotoimialojen uudistukset ja palvelualojen entistä laajempi avaaminen kilpailulle kasvun ja työllisyyden tukemiseksi. Heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevat jäsenvaltiot toteuttavat parhaillaan merkittäviä uudistuksia, ja jäsenvaltioissa, joiden vaihtotase on ylijäämäinen, palkkojen noususta on tullut dynaamisempaa, mikä tukee kotimaista kysyntää. Useiden jäsenvaltioiden on kuitenkin edistyttävä rakenneuudistustensa toteuttamisessa, jotta voitaisiin auttaa luomaan sellaisia kipeästi tarvittavia investointimahdollisuuksia, joilla edesautetaan resurssien painopisteen siirtymistä avoimen sektorin tavaroiden ja palvelujen tuotantoon ja parannetaan näin samalla ulkoista kilpailukykyä ja tuottavuutta. Eräissä jäsenvaltioissa, joiden taloudellinen asema on parempi, uudistukset ovat olleet hitaampia ja vähemmän kunnianhimoisia ja ne ovat saattaneet jopa viivästyä. Tämä pätee etenkin hyödykemarkkinoiden uudistuksiin, joilla voitaisiin tehostaa kilpailua suljetuilla sektoreilla, kannustaa investointeihin ja helpottaa resurssien uudelleenkohdentamista suljetuille sektoreille.

Yleisesti ottaen voidaan todeta, että pyrittäessä syventämään EU-ohjausjaksoa prosessina, useilla osa-alueilla tarvitaan lisäparannuksia, jotta EU:n uusi talouden ohjausjärjestelmä toimisi mahdollisimman tehokkaasti. Tässä tarkoitettuihin parannuksiin kuuluvat seuraavat:

- Lisätään omistajuutta kansallisella tasolla. Euroopan uusi talouden ohjausjärjestelmä on muuttamassa kansallista politiikan suunnittelua, ja tämä kehitys olisi otettava aktiivisesti huomioon kansallisissa prosesseissa muun muassa lisäämällä kansallisen ja Euroopan tason vuorovaikutusta. Monissa jäsenvaltioissa kansallisten parlamenttien, työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan olisi osallistuttava laajemmin prosessiin, jotta voitaisiin varmistaa, että kansalaiset ymmärtävät ja hyväksyvät tarvittavat uudistukset. Komissio suosittaa edelleen, että kansallisista uudistusohjelmista ja vakaus- ja lähentymisohjelmista käydään keskustelua kansallisten parlamenttien ja kaikkien muiden sidosryhmien kanssa, joihin kuuluvat etenkin työmarkkinaosapuolet ja kansallista tasoa alempien hallintotasojen toimijat.

- Parannetaan koordinointia euroalueen jäsenvaltioiden välillä. Koska kriisi on vaatinut nopeita toimenpiteitä lyhyessä ajassa, euroalueella ei toistaiseksi ole pystytty siirtymään maakohtaisten suositusten laatimisesta sellaisten poliittisten toimenpiteiden ja uudistusten tarkasteluun, joita alueella tarvitaan yleisesti, jotta yhteinen raha toimisi hyvin. Taloudellisen tilanteen parantuessa olisi varattava enemmän aikaa euroalueen talouspolitiikan keskeisten osa-alueiden etukäteen toteutettavaa yhteensovittamista varten. Tässä vuotuisessa kasvuselvityksessä tuodaan esille tuottavuuteen ja kilpailukykyyn liittyviä ongelmia sekä työmarkkinoilla ja hyödykemarkkinoilla olevia

puutteita, joihin euroalueen olisi puututtava kokonaisvaltaisin toimin. Esimerkiksi jouston lisääminen joissakin jäsenvaltioissa voi tarjota uusia mahdollisuuksia paitsi kyseisille myös kaikille muille jäsenvaltioille.

- Parannetaan maakohtaisten suositusten täytäntöönpanoa. Jäsenvaltiot ovat vapaita valitsemaan kansallisiin järjestelmiinsä parhaiten soveltuvat politiikkayhdistelmät, mutta niiden olisi, etenkin jos ne ovat euroalueen jäsenvaltioita, tehtävä sellaisia poliittisia päätöksiä, joissa on otettu huomioon myös muiden EU:n jäsenvaltioiden laajemmat intressit. Tämä merkitsee, että kansallisten hallitusten olisi ymmärrettävä, että muissa jäsenvaltioissa tehtävät päätökset ovat yhteisten edun kannalta tärkeitä, ja osallistuttava avoimesti monenväliseen päätöksentekoon nykyisissä institutionaalisissa puitteissa. Talous- ja rahaliittoa koskevassa hahmotelmassaan[10] ja sitä seuranneessa tiedonannossaan[11] komissio esitti ajatuksia siitä, millaiset sopimuksia muistuttavat järjestelyt voisivat yhdessä keskeisten uudistusten toteuttamiseen tarkoitetun rahoituksen kanssa tarjota tehokkaampia kannustimia toimenpiteiden toteuttamiselle. Se ehdotti, että maakohtaisten ja etenkin makrotalouden epätasapainoa koskevaan menettelyyn liittyvien suositusten antamisen jälkeen jäsenvaltiot esittäisivät ehdotuksia tällaisiksi sopimusjärjestelyiksi. Nämä järjestelyt olisivat vapaaehtoisia makrotalouden epätasapainoa koskevan menettelyn ennalta ehkäisevässä osiossa ja pakollisia sen korjaavassa osiossa (jolloin ne vastaisivat asetuksen (EU) N:o 1176/2011 mukaista korjaussuunnitelmaa). Komissio ehdotti lisäksi, että näihin sopimusjärjestelyihin voitaisiin yhdistää rahoitustuki, jolla autettaisiin jäsenvaltioita panemaan ne täytäntöön nopeammin ja perusteellisemmin kuin ilman tällaista lisätukea olisi mahdollista.

Komissio katsoo, että nyt on aika puuttua edellä esitettyihin kolmeen osa-alueeseen, jotta talouden ohjausjärjestelmää voitaisiin entisestään tehostaa. Lokakuussa 2013 pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa päätettiin, että osaan näistä kysymyksistä palataan joulukuussa 2013 pidettävässä Eurooppa-neuvoston kokouksessa. Komissio laatii tätä kokousta varten ehdotukset periaatteista, joista voitaisiin sopia ja joiden pohjalta voitaisiin edetä vuonna 2014.

3. ERIYTETYN, KASVUA EDISTÄVÄN JULKISEN TALOUDEN VAKAUTTAMISEN JATKAMINEN

Julkisen talouden vakauttamisen viimeaikainen edistys on nähtävissä. Uusimmat luvut osoittavat, että julkisen talouden nimellinen alijäämä on EU:ssa supistunut vuosien 2009 ja 2013 välisenä aikana 6,9 prosentista 3,5 prosenttiin. Rakenteellinen alijäämä, jossa on otettu huomioon talouden suhdannevaihtelut ja josta on poistettu kertaluonteisten ja muiden tilapäisten toimenpiteiden vaikutukset, on viime vuoden aikana supistunut 0,6 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen. Lisäksi velkatasojen odotetaan olevan suurimmillaan vuonna 2014 ja supistuvan vuodesta 2015 eteenpäin. Tämä kehitys yhdessä muiden EU:n ja kansallisella tasolla toteutettujen toimenpiteiden kanssa on vähentänyt valtion joukkovelkakirjamarkkinoihin kohdistuvaa painetta, ja se merkitsee monissa tapauksissa sitä, että vakauttamistoimien toteutustahtia voidaan jonkin verran hidastaa. Finanssipoliittisen

[10] COM(2012) 777.
[11] COM(2013) 165.

liikkumavaran lisääminen on tarpeen myös sen vuoksi, että ikääntyvään väestöön liittyvät kustannukset kasvavat Euroopassa.

Vakauttaminen näkyy jäsenvaltioissa. Monet jäsenvaltioista ovat jo tervehdyttäneet julkisen talouden rahoitusasemansa. Samaan aikaan Irlannin odotetaan saavan sopeutusohjelmansa päätökseen joulukuussa 2013 runsas vuosi Latvian jälkeen. Espanja saa päätökseen pankkijärjestelmänsä uudelleenjärjestelyohjelman vuoden 2014 alussa ja Portugali oman sopeutusohjelmansa vuoden 2014 puolivälissä. Nämä esimerkit osoittavat, että hyvin kohdennetuilla avustusohjelmilla voidaan auttaa jäsenvaltioita palaamaan markkinoille ja täyttämään rahoitustarpeensa.

Vaikka julkisen talouden tervehdyttämisessä on edistytty, velkataso on useimmissa jäsenvaltioissa edelleen korkea. Tämän vuoksi on ratkaisevan tärkeää jatkaa komission tukemaa, kasvua edistävää ja eriyttämiseen perustuvaa julkisen talouden vakauttamisstrategiaa. Koska vakauttamistarpeet ovat vähentyneet, myös kasvuun kohdistuvien kielteisten vaikutusten voidaan olettaa vähenevän. Yleisesti parantunut finanssipoliittinen ja rahoituksellinen tilanne, jonka ansiosta toimenpiteet eivät ole yhtä pakottavia kuin aikaisemmin, tarjoaa jäsenvaltioille mahdollisuuden suunnitella vakautusohjelmansa paremmin ja kiinnittää entistä suurempaa huomiota niiden laatuun ja rakenteeseen sekä niihin vaikutuksiin, joita finanssipolitiikalla on kasvuun, julkisen sektorin tehokkuuteen ja sosiaaliseen tasapuolisuuteen. Vaikka vakauttamisessa olisi suosittava menoperusteisia toimia, painopisteen olisi oltava kokonaisvaltaisesti tehokkaassa ja kasvua edistävässä yhdistelmässä meno- ja tulopuolen toimenpiteitä. Lisäksi vakauttamistoimenpiteitä olisi täydennettävä kasvupotentiaalin lisäämiseen tähtäävillä lisätoimenpiteillä, koska kestävä julkinen talous tarvitsee perustakseen vahvoja talouden perustekijöitä.

Jäsenvaltioissa, joissa verotus on suhteessa kireää, menojen supistaminen tai veropohjan laajentaminen ja väärin kohdennettujen verovapautusten poistaminen tarjoavat veronkorotusten sijasta tehokkaan keinon julkisen talouden rahoituksen turvaamiseksi heikentämättä kasvupotentiaalia. Niille jäsenvaltioille, joilla on enemmän finanssipoliittista liikkumavaraa, komissio suosittaa toimenpiteitä, joilla tuetaan yksityisiä investointeja, yksityistä kulutusta ja kasvua edistäviä julkisia investointeja vakaus- ja kasvusopimuksen asettamissa rajoissa. Tällaisiin toimenpiteisiin kuuluvat muun muassa julkisten menojen tehostaminen esimerkiksi uudistamalla julkishallintoa, priorisoimalla talouden kasvupotentiaalia lisääviä julkisia menoja sekä alentamalla veroja ja sosiaaliturvamaksuja. Tällaisten toimenpiteiden voidaan olettaa auttavan myös EU:n talouden tasapainottamisessa.

Menojen osalta jäsenvaltioiden olisi selvitettävä, miten ne voivat turvata pitemmän aikavälin investoinnit koulutukseen, tutkimukseen, innovaatioihin, energiaan ja ilmastotoimiin ja edistää näitä investointeja. Lisäksi olisi kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että pidetään yllä tai jopa parannetaan työvoimapalvelujen ja aktiivisten työmarkkinatoimenpiteiden kattavuutta ja vaikuttavuutta. Jälkimmäisiin kuuluvat esimerkiksi työttömille tarkoitettu koulutus ja nuorisotakuujärjestelmät. Samalla monissa jäsenvaltioissa on tarpeen parantaa sosiaaliturvajärjestelmien tehokkuutta ja niiden rahoituspohjan kestävyyttä etenkin eläke- ja terveydenhuoltojärjestelmien tapauksessa ja varmistaa, että sosiaaliturvajärjestelmillä voidaan entistä tehokkaammin ja riittävämmin vastata sosiaalisiin tarpeisiin ja taata keskeiset sosiaaliset turvaverkot. Useiden jäsenvaltioiden olisi saatettava päätökseen eläkeuudistuksensa kytkemällä lakisääteinen eläkeikä järjestelmällisemmin elinajanodotteeseen.

Tulopuolella verotus on kiristynyt kriisin seurauksena. Verojärjestelmiä olisi uudistettava laajentamalla veropohjaa ja siirtämällä verorasitusta työn verotuksesta kulutus-, omaisuus- ja ympäristöveropohjiin. Ympäristölle haitallisia tukia olisi vähennettävä. Lisäksi olisi parannettava verosäännösten noudattamista torjumalla veropetoksia ja verovilppiä, toteuttamalla koordinoituja toimia aggressiivisen verosuunnittelun ja veroparatiisien torjumiseksi, tehostamalla verohallintoa sekä yksinkertaistamalla verovelvoitteiden noudattamista.

Komission jäsenvaltioiden vuoden 2014 alustavista talousarviosuunnitelmista tekemän arvioinnin tulokset vahvistavat sen, että jäsenvaltiot ovat määrätietoisesti sitoutuneet jatkamaan julkisen talouden vakauttamista nykyiseen tahtiin maakohtaisten suositusten mukaisesti. Lisäksi on rohkaisevaa nähdä, että jäsenvaltiot ovat EU:n uusien sääntöjen seurauksena parantaneet julkisen talouden kehyksiään siten, että talousennusteista ja talousarviossa esitetyistä määristä on nyt teetetty riippumattomat arvioinnit. Jäsenvaltioiden ennusteet ovat tämän ansiosta entistä paremmin linjassa komission sekä IMF:n ja OECD:n kaltaisten kansainvälisten järjestöjen vastaavien ennusteiden kanssa. Tämän parantaa kansallisen ja EU:n tason päätöksenteon uskottavuutta ja avoimuutta.

Komissio on asettanut seuraavat ensisijaiset tavoitteet:

Julkisen talouden vakauttamisessa olisi käytettävä meno- ja tulopuolen toimenpiteistä muodostuvaa kasvua tukevaa toimenpideyhdistelmää, jossa korostetaan entistä enemmän julkisten menojen laatua ja hallinnon uudistamista kaikilla tasoilla. Jos käytettävissä on enemmän finanssipoliittista liikkumavaraa, olisi tuettava yksityisiä investointeja ja yksityistä kulutusta esimerkiksi keventämällä verotusta ja alentamalla sosiaaliturvamaksuja.

Pitkän aikavälin investoinnit koulutukseen, tutkimukseen, innovaatioihin, energiaan ja ilmastotoimiin olisi turvattava ja heikoimmassa asemassa olevien yhteiskuntaryhmien tarpeet olisi otettava huomioon.

Verojärjestelmistä olisi tehtävä nykyistä paremmin kasvua tukevia esimerkiksi siirtämällä verorasitusta työn verotuksesta kulutus-, omaisuus- ja ympäristöveropohjiin.

4. TALOUDEN LUOTOTTAMISEN PALAUTTAMINEN

Viime vuonna havaitut merkit rahoitusedellytysten paranemisesta ovat vahvistuneet, ja rahoitusmarkkinat ovat osoittautuneet melko vankoiksi. Riskejä on kuitenkin edelleen, ja yritysten luotonsaantiedellytykset ovat vielä kaukana normaaleista.

Lisäksi rahoitusmarkkinoiden pirstaloituminen on johtanut siihen, että yrityksille ja kotitalouksille myönnettävien lainojen koroissa on EU:ssa suuria vaihteluja niin, että korot voivat jossakin jäsenvaltiossa olla jopa kaksinkertaiset johonkin toiseen jäsenvaltioon verrattuna. Lisäksi pirstaloituminen on aiheuttanut sen, että luottojen määrissä ja tarjolla olevissa rahoitusmahdollisuuksissa on suuria eroja luotonhakijan sijainnista riippuen. Pk-yritysten rahoituksensaantimahdollisuuksia kartoittaneen EKP:n tutkimuksen[12] mukaan 85

[12] Euroopan keskuspankki (2013), ”Report on the results of the survey on the access to finance of SMEs in the euro area - October 2012 to March 2013”.

prosenttia vuoden 2012 jälkipuoliskolla lainaa hakeneista saksalaisista pk-yrityksistä sai hakemansa määrän lainaa, mutta vastaava keskiarvo eteläisen Euroopan maissa oli vain hieman yli 40 prosenttia ja Kreikassa vain 25 prosenttia. Tällaisia luotonsaantiin liittyviä eroja ei voida selittää pelkästään vallitsevilla taloudellisilla olosuhteilla.

Sen varmistaminen, että pankkisektori toimii moitteettomasti rahoittaessaan tuottavia toimintoja, on talouden elpymisen jatkumisen kannalta ratkaisevan tärkeää. Pankkisektorin sääntelyn ja valvonnan parantamiseksi on jo toteutettu runsaasti toimenpiteitä, ja pankit ovat myös itse toteuttaneet toimenpiteitä taseidensa uudelleenjärjestelemiseksi ja uusien vaatimusten[13] edellyttämän pääoman hankkimiseksi. Edelleen käynnissä oleva taseiden korjaamisprosessi pankkisektorilla, joka on hallitsevassa asemassa rahoituksen välittäjänä, heikentää kuitenkin osaltaan Euroopan kykyä selvitä kriisistä. Taseita korjatessaan pankeilla on velvollisuus löytää yksityisen sektorin tarjoamia ratkaisuja, ja ne voivat turvautua julkisiin varoihin vain viimeisenä keinona. Komission uusissa valtiontukisuuntaviivoissa määrätään tältä osin siitä, millainen on asianmukainen vastuunjako pankkien osakkaiden kanssa silloin kun pankkien pääomapohjaa on vahvistettava julkisin varoin.

EU:n tasolla on jo toteutettu eräitä tärkeitä ja välttämättömiä toimenpiteitä riittävien toimintaedellytysten luomiseksi ja talouden luotottamisen palauttamiseksi. EU:n toimista keskeisin on täydellisen pankkiunionin loppuun saattaminen. Tällä hankkeella on olennainen merkitys paitsi euroalueen vakaudelle myös sisämarkkinoiden toiminnalle ja rahoitusmarkkinoiden lisääntyvän pirstaloitumisen korjaamiselle. Jokin aika sitten saavutettu sopimus pankkien yhteisestä valvontamekanismista oli ensimmäinen merkittävä askel kohti pankkiunionia. Nyt on välttämätöntä saada päätökseen seuraava vaihe sopimalla yhteisestä kriisinratkaisumekanismista ja -rahastosta. Valvontatehtävien siirtämistä EKP:lle on valmisteltu käynnistämällä kattava arviointi, jonka tarkoituksena on lisätä pankkien taseiden vakautta koskevien tietojen avoimuutta sekä selvittää vielä mahdollisesti korjaamatta olevat puutteet ja korjata ne ja näin lisätä markkinoiden luottamusta. Tämän voidaan olettaa nopeuttavan taseiden korjaamista ja tarjoavan edellytykset luotonannon kasvun kestävälle ja vahvalle palauttamiselle. Pankkisektorin lisäksi kotitaloudet ja yritykset ovat monissa jäsenvaltioissa kriisin seurauksena edelleen ylivelkaantuneita, ja velkavivun purkaminen on niillä edelleen kesken.

Lisäksi EU:n tasolla on toteutettu erityistoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on parantaa pk-yritysten rahoituksen saantia.[14] Vipuvaikutukseen perustuvista rahoitusvälineistä pk-yrityksille myönnettävän rahoituksen keskimäärä olisi ERI-rahastojen tuella kaksinkertaistettava kaudella 2014–2020 kauteen 2007–2013 verrattuna, ja tällä rahoituksella olisi tuettava etenkin sellaisia jäsenvaltioita, joissa rahoitustilanne on edelleen tiukka. Lisäksi komissio ja EIP pyrkivät laajentamaan yhteisiä riskinjakorahoitusvälineitä kannustaakseen

[13] Ks. direktiivi 2013/36/EU ja asetus (EU) N:o 575/2013, EUVL L 176, 27.6.2013.

[14] EU on lisäksi viime aikoina antanut tai antaa jatkossa lainsäädäntöä, jonka tarkoituksena on auttaa tarjoamaan pk-yrityksille rahoituslähteitä kaikkialla Euroopassa. Tällaiseen lainsäädäntöön kuuluvat eurooppalaisista riskipääomarahastoista annettu asetus, joka on ollut voimassa heinäkuusta 2013 alkaen ja joka helpottaa rahoituksen hankkimista yli valtioiden rajojen ja riskipääoman aitojen sisämarkkinoiden luomista, ehdotettu rahoitusmarkkinadirektiivi, jonka voidaan olettaa edesauttavan pk-yrityksiin erikoistuneiden osakemarkkinoiden kehitystä, sekä avoimuusdirektiivin muuttamista koskeva ehdotus, jolla on tarkoitus parantaa pörssiyhtiöistä tarjolla olevia tietoja ja tehdä pk-yrityksistä houkuttelevampia sijoituskohteita. Lisäksi siirtymisellä yhtenäiseen euromaksualueeseen (SEPA) 1. helmikuuta 2014, jolloin kyseisen alueen on tarkoitus kattaa suurin osa tilisiirroista ja suoraveloituksista, tehostetaan maksujärjestelmiä euroalueella.

vipuvaikutuksen avulla yksityistä sektoria ja pääomamarkkinoita investoimaan pk-yrityksiin. Nämä laajennetut rahoitusvälineet on tarkoitus ottaa käyttöön tammikuussa 2014.

Kansallisen tason ensisijaiset tavoitteet vaihtelevat jäsenvaltioittain. Useissa jäsenvaltioissa on tarpeen seurata tarkemmin yksityissektorin velkaantumista ja siihen liittyviä rahoitusriskejä, kuten kiinteistökuplia. Tässä yhteydessä olisi muun muassa vähennettävä velkarahoituksen suosimista yritysverotuksessa, arvioitava uudelleen sellaisia verojärjestelmän piirteitä, jotka lisäävät kotitalouksien velanottoa ja joihin yleensä kuuluvat etenkin asuntolainoihin liittyvät verohelpotukset, sekä parantaa yrityksille ja yksityishenkilöille tarkoitettuja velkajärjestelyjä[15]. Pankkien myöntämälle rahoitukselle vaihtoehtoisten uusien rahoitusmuotojen käyttöä olisi tuettava. Tällaisiin kuuluvat muun muassa riskipääoma, pk-yritysten joukkolainat ja vaihtoehtoiset osakemarkkinat. [16]

Komissio on asettanut seuraavat ensisijaiset tavoitteet:

Pankkien uudelleenjärjestely ja niiden taseiden korjaaminen: tämä kattaa pankkiunionin nopean hyväksymisen ja täytäntöönpanon sekä uusien vakavaraisuusvaatimusten mukaiseen riskienhallintaan tarvittavien pankkien valmiuksien parantamisen ja omaisuuserien tarkastelun ja stressitestien edellyttämien valmistelujen toteuttamisen.

Vaihtoehtojen tarjoaminen pankkien myöntämälle rahoitukselle: tämä kattaa riskipääoman, pk-yritysten joukkolainat ja vaihtoehtoiset osakemarkkinat.

Yksityissektorin velkaantumisasteen ja siihen liittyvien rahoitusriskien, kuten kiinteistökuplien, sekä tarvittaessa yritysten ja yksityishenkilöiden velkajärjestelyjen vaikutusten tiiviimpi seuranta. Tämä kattaa myös sellaiset verojärjestelmät, jotka suosivat velkarahoitusta.

5. NYKYISEN JA TULEVAN KASVUN JA KILPAILUKYVYN EDISTÄMINEN

Kriisin seurauksena kaikkialla Euroopassa toteutetaan parhaillaan merkittäviä rakenneuudistuksia. Kasvu palautuu vähitellen, kun yritykset ja kotitaloudet pääsevät ylivelkaantumisestaan ja tuotannontekijät siirtyvät taloudessa tuottavammille aloille. Kasvun veturiksi on lisäksi tulossa yhä enemmän sisäinen kysyntä ulkoisen sijaan. Samaan aikaan on käymässä selväksi, että kasvun osatekijät ovat ja niiden myös täytyy olla jatkossa erilaisia kuin kymmenen tai vaikka vain viisi vuotta sitten. Myös globalisaatio ja teknologinen edistys aiheuttavat muutoksia. Elpyminen Euroopassa ei tarkoita paluuta entiseen, vaan on löydettävä uusia pitkän aikavälin kasvu- ja kilpailukykylähteitä, jotka tarjoavat osaamisvaltaisia ja hyvin tuottavia toimintoja eurooppalaista taloutta varten. Tämä näkyy hyvin siinä, että eurooppalaiset toimialat ovat yhä tiiviimmin integroituneita globaaleihin arvoketjuihin, jotka auttavat vahvistamaan Euroopan teollista perustaa ja jotka edellyttävät avoimia ja toisiinsa

[15] Näitä kysymyksiä käsitellään maakohtaisissa suosituksissa tarpeen mukaan ja soveltuvin osin myös varoitusmekanismia koskevassa kertomuksessa.

[16] Yksityiskohtaiset ehdotukset sisältyvät komission vihreään kirjaan Euroopan talouden pitkäaikaisesta rahoituksesta (COM(2013) 150, 25.3.2013)

sidoksissa olevia tuote- ja palvelumarkkinoita, investointeja tutkimukseen ja innovointiin sekä tarvittavan osaamisen omaavaa työvoimaa.

Useissa jäsenvaltioissa talouskasvua hidastaa edelleen yksityissektorin korkea velkaantumisaste. Tämä merkitsee sitä, että yrityksillä ei ole mahdollisuuksia investoida tuotantotoimintaan ja kuluttajat joutuvat rajoittamaan hankintojaan. Työ- ja hyödykemarkkinoiden joustamattomuus on haitannut kilpailukyvyn mukauttamista, tehokasta resurssienjakoa ja tuottavuuden kasvua, ja se selittää myös osaltaan sen, että jäsenvaltioiden välillä on eroja potentiaalisessa kasvussa.

Jäsenvaltioissa, joissa on aloitettu perusteellisia rakenneuudistuksia, on käynnissä merkittävä muutos, ja niissä on havaittavissa merkkejä taloudellisen toiminnan siirtymisestä suljetuilta avoimille sektoreille. Tämä kehitys näkyy etenkin niissä jäsenvaltiossa, jotka eivät voi käyttää valuuttapoliittisia välineitä, ja se on ilmennyt useiden jäsenvaltioiden viennin kasvuna ja vaihtotaseen alijäämän supistumisena. Näitä suuntauksia on tukenut työvoimakustannusten mukauttaminen osana laajempaa strategiaa, jonka tavoitteena on talouden kilpailukyvyn ja tuottavuuden parantaminen. Yksittäisten jäsenvaltioiden viennin vahvistumista on tuettu myös EU:n kauaskantoisella kauppapolitiikalla.

Maakohtaisissa suosituksissa tuodaan esille useita kunkin jäsenvaltion tapauksessa ensisijaisia tuote- ja palvelumarkkinauudistuksia, ja niissä otetaan samalla huomioon tarve uudistusten ajoittamiseen kunkin jäsenvaltion tilanteen mukaan. Lisäksi niissä korostetaan tarvetta palvelumarkkinoiden avaamiseen. Tätä varten olisi esimerkiksi arvioitava sääntelyssä asetettujen rajoitusten tarpeellisuutta muun muassa säänneltyjen ammattien harjoittamisen osalta. Energian sisämarkkinoiden loppuun saattamisella vuoteen 2014 mennessä voitaisiin osaltaan merkittävästi vähentää energian kustannuksia ja parantaa uusiutuvan energian tukijärjestelmien kustannusvaikuttavuutta. Myös verkkotoimialoja voidaan tehostaa ja innovaatioita ja tutkimusta tukea nykyistä enemmän. Resurssitehokkuuden lisäämisen ja EU:n riippuvuuden vähentämisen ulkopuolisista energialähteistä on kuuluttava osana EU:n kasvustrategiaan. Jäsenvaltioiden välillä on tässä suhteessa eroja, esimerkiksi jätehuollossa ja vesitaloudessa, ja nämä erot osaltaan estävät hyödyntämästä vihreän talouden tarjoamaa merkittävää kasvupotentiaalia. Vaikka monet näistä uudistuksista tuottavat tuloksia vasta jonkin ajan kuluttua, niiden toteuttaminen on välttämätöntä elpymisen tukemiseksi ja Euroopan kasvupotentiaalin lisäämiseksi.

Euroopan sisämarkkinoiden tarjoamat parempiin fyysisiin ja digitaalisiin yhteyksiin sekä asianmukaiseen tietosuojaan[17] perustuvat mittakaavaedut tukevat tällaisten uudistusten vaikutuksia merkittävällä tavalla. Tällä hetkellä toteutetaan toimia useilla tärkeillä osa-alueilla[18]: palveludirektiivin kunnianhimoisella täytäntöönpanolla on tarkoitus vilkastuttaa kotimaista ja rajat ylittävää tarjontaa ja kysyntää; komission ehdotukset entistä tiiviimmin yhdentyneiden televiestinnän sisämarkkinoiden luomiseksi olisi hyväksyttävä ensi tilassa alan toiminnan vilkastuttamiseksi, verkossa tapahtuvan taloudellisen toiminnan kehittämiseksi ja oikeudenmukaisempien hintojen tarjoamiseksi; Euroopan laajuisen liikenneverkon keskeisten käytävien valmistumisella, rajat ylittävien yhteyksien ja nykyisen infrastruktuurin parantamisella sekä markkinoillepääsyn esteiden poistamisella etenkin satama- ja

[17] Ks. komission ehdotus yleiseksi tietosuoja-asetukseksi, COM(2012) 11.

[18] Lisätietoja tämän vuotuisen kasvuselvityksen kanssa samaan aikaan julkaistussa sisämarkkinoita koskevassa kertomuksessa.

rautatiepalvelujen tapauksessa tuetaan logistiikka-alan ja liikenteen yhdentymistä ja kilpailukykyä.

Pirstaleisuus ja puutteelliset toimintaedellytykset rajoittavat tutkimusta ja innovointia Euroopassa. Julkisen ja yksityisen sektorin välillä ei ole riittävää yhteistyötä. Etenkin osaamisvaltaisilla aloilla toimintaa haittaa osaamisen kohtaanto-ongelman paheneminen sekä se, ettei tutkimustuloksia pystytä muuntamaan tavaroiksi ja palveluiksi, Nämä kielteiset suuntaukset voidaan kääntää nopeuttamalla kansallisten tutkimusjärjestelmien uudistamista eurooppalaista tutkimusaluetta koskevan ehdotuksen mukaisesti. Samalla Euroopan johtoasemaa maailmassa voidaan tukea uusin yhteistyömuodoin. Tutkimuksen ja innovoinnin alalla toteutettavat uudet EU:n ohjelmat Horisontti 2020 ja COSME auttavat kehittämään julkisen ja yksityisen sektorin T&K-kumppanuuksia ja tukemaan kansallisten innovaatio- ja tutkimusjärjestelmien uudistamista.

Komissio on asettanut seuraavat ensisijaiset tavoitteet:

Kolmannen energiapaketin täysimääräinen täytäntöönpano vuonna 2014 ja uusiutuvan energian tukijärjestelmien kustannustehokkuuden parantaminen. Resurssitehokkuuden lisääminen parantamalla jätehuoltoa ja vesitaloutta, kierrätystä ja energiatehokkuutta.

Palveludirektiivin täytäntöönpanon parantaminen muun muassa arvioimalla säänneltyjen ammattien harjoittamista rajoittavien säännösten tarpeellisuutta ja tarvittaessa korvaamalla tällaiset säännökset vähemmän rajoittavilla mekanismeilla.

Kansallisten tutkimusjärjestelmien nopeampi uudistaminen eurooppalaista tutkimusaluetta koskevien tavoitteiden mukaisesti.

6. TYÖTTÖMYYTEEN JA KRIISIN SOSIAALISIIN SEURAUKSIIN PUUTTUMINEN

Kriisin sosiaaliset seuraukset tuntuvat edelleen voimakkaina. Työttömyysasteet ovat edelleen ennätyksellisen korkeita: keskimääräinen työttömyysaste EU:ssa oli 11 prosenttia (heinäkuussa 2013) ja nuorisotyöttömyysaste 23,4 prosenttia. Työttömyysasteet vaihtelevat Euroopassa suuresti, minkä seurauksena jäsenvaltioiden työllisyystilanteiden ja yhteiskunnallisten tilanteiden välillä on kasvavia eroja. Koska talouden elpyminen vaikuttaa työllisyyteen viiveellä, tilanteen ei odoteta paranevan nopeasti ja eriarvoisuus saattaa lisääntyä. Kriisin kielteiset vaikutukset ovat kohdistuneet etenkin heikoimmassa asemassa oleviin, ja köyhyysriskin alaisen väestönosan osuus on EU:ssa noussut 25 prosenttiin. Tähän kehitykseen liittyy myös lisääntynyt rakenteellisen työttömyyden ja työmarkkinoilta poistuvien määrän kasvun riski. Näillä tekijöillä voi olla erittäin suuri kielteinen vaikutus EU:n kasvupotentiaaliin.

Työmarkkinoiden ja yhteiskuntien elpyminen Euroopassa vie aikaa, ja tätä elpymistä on tarpeen kannustaa talouden toipuessa kriisistä. Välittömänä ensisijaisena tavoitteena olisi oltava työmarkkinauudistusten tinkimätön toteuttaminen ja seuranta työvoimaosuuden kasvattamiseksi. Tähän kuuluu myös työllistymismahdollisuuksien tukeminen laajenevilla toimialoilla sekä työvoiman, myös pitkäaikaistyöttömien ja heikoimmassa asemassa olevien ryhmien, työllistettävyyden säilyttäminen muun muassa tukemalla ja kouluttamalla työttömiä

aktiivisesti ja varmistamalla, että yhteiskunnan turvaverkot toimivat tavoitellulla tavalla. Työvoiman ikääntyessä työuran pidentäminen ja työtyytyväisyyden lisääminen edellyttävät riittävää osaamista, elinikäistä oppimista, suotuisaa työympäristöä sekä puuttumista vaikutuksiin, joita sukupuolten palkkaeroilla ja työurassa olevilla aukoilla on naisten eläkkeisiin. Kohtuuhintaisten hoitopalvelujen tarjonnalla voidaan tukea naisten työvoimaosuuden kasvattamista. Toimintapolitiikan suunnittelun ja toteutuksen kannalta on erittäin tärkeää, että työmarkkinaosapuolten osallistumista lisätään kansallisten käytäntöjen ja perinteiden mukaisesti.

Jäsenvaltiot ovat käynnistäneet useita merkittäviä uudistuksia työmarkkinoidensa uudistamiseksi ja työvoimaosuuksien kasvattamiseksi. Näiden uudistusten myönteisten vaikutusten voidaan olettaa alkavan näkyä sitä mukaa kuin makrotaloudellinen toimintaympäristö paranee.

Uusien työpaikkojen luomista olisi tuettava seuraavin toimenpitein. Etenkin matalapalkkatyötekijöiden ja nuorten työntekijöiden työn verokiilaa olisi pienennettävä osana laajempaa pyrkimystä siirtää verotuksen painopistettä. Lisäksi olisi varmistettava, että palkkakehitys vastaa tuottavuuden kehitystä ja tukee näin sekä kustannuskilpailukykyä että kokonaiskysyntää, ja jatkettava työsuhdeturvalainsäädännön uudistamista vaikeasti poistettavissa olevan työmarkkinoiden segmentaation korjaamiseksi ja pimeän työn entistä tehokkaammaksi torjumiseksi. Vihreä talous, digitaaliala ja terveydenhoitopalvelut ovat aloja, jotka tarjoavat merkittäviä työllistymismahdollisuuksia tulevina vuosina. Lisäksi tarvitaan strategioita, joissa työmarkkinoihin ja osaamiseen liittyvällä toimintapolitiikalla tuetaan aktiivisesti työpaikkojen luomista edellä mainituilla aloilla ja varaudutaan ja mukaudutaan uusiin kasvusuuntauksiin. Tiiviimmällä yhteistyöllä ja tehokkaammalla EURES-verkostolla, jolla autetaan yrityksiä ja työnhakijoita löytämään työmarkkinamahdollisuuksia muissa jäsenvaltioissa, helpotetaan työvoiman liikkumista myös yli jäsenvaltioiden rajojen.

Toimia tarvitaan myös koulutuksen ja osaamisen kehittämiseksi. EU on edelleen jäljessä vuodeksi 2020 asettamistaan tavoitteista, jotka koskevat korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuutta ja koulunkäyntinsä keskeyttäneiden osuuden vähentämistä. Lisäksi OECD:n mukaan 20 prosentilla EU:n työvoimasta osaamisen taso on vakavasti puutteellinen muun muassa luku- ja laskutaidon osalta. Lisäksi 25 prosentilla aikuisista ei ole tieto- ja viestintätekniikan tehokkaaseen käyttöön tarvittavaa osaamista. Tämä aiheuttaa pullonkauloja ja osaamisen kohtaanto-ongelman[19] useiden työpaikkojen ja ammattien tapauksessa sekä yleisesti heikentää EU:n työvoiman kykyä sopeutua ja edetä työmarkkinoilla. Sen vuoksi on ratkaisevan tärkeää, että koulutusjärjestelmien, myös elinikäisen oppimisen ja etenkin työssäoppimista sisältävien koulutusjärjestelyjen, uudistamiseen investoidaan ja että koulutuksesta työelämään siirtymistä helpotetaan erityisesti lisäämällä laadukkaiden harjoittelu- tai oppisopimuspaikkojen tarjontaa. Tässä yhteydessä jäsenvaltioiden olisi viipymättä hyväksyttävä nuorisotakuuta koskevat täytäntöönpanosuunnitelmansa, ja niihin liittyvät rahoitusohjelmat (nuorisotyöllisyysaloite ja Euroopan sosiaalirahasto) olisi saatava valmiiksi mahdollisimman pian.

Sosiaaliturvan parantamisella on ratkaisevan tärkeä merkitys sosiaalisen muutoksen tukemisessa ja eriarvoisuuden ja köyhyyden vähentämisessä ajan myötä. Tässä yhteydessä tarvitaan aktiivisen osallistamisen strategioita, jotka kattavat tehokkaan ja riittävän tulotuen, aktivointitoimenpiteet sekä toimenpiteet köyhyyden, myös lasten köyhyyden, torjumiseksi, ja

[19] Tällä hetkellä EU:ssa on noin 1,9 miljoonaa avointa työpaikkaa.

joiden avulla varmistetaan laadukkaiden kohtuuhintaisten palvelujen, muun muassa sosiaali- ja terveyspalvelujen, lastenhoitopalvelujen sekä asumiseen ja energiaan liittyvien palvelujen, kattava saatavuus. Sosiaaliavustukset ja aktivointitoimenpiteet olisi kytkettävä entistä läheisemmin toisiinsa tarjoamalla nykyistä yksilöllisempiä palveluja (keskitetyt asiointipisteet). Lisäksi avustusten yksinkertaistamisella ja paremmalla kohdentamisella autetaan heikommassa asemassa olevia hyödyntämään toimenpiteitä ja lisätään näin toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Komissio on asettanut seuraavat ensisijaiset tavoitteet:

Aktiivisten työvoimapoliittisten toimenpiteiden tehostaminen; tämä kattaa etenkin työttömille tarkoitetun aktiivisen tuen ja koulutuksen, julkisten työvoimapalvelujen tehostamisen ja nuorisotakuun täytäntöönpanon.

Sellaisten lisäuudistusten toteuttaminen, joilla pyritään varmistamaan, että palkkakehitys on linjassa tuottavuuden kehityksen kanssa ja tukee näin sekä kilpailukykyä että kokonaiskysyntää, ja joilla pyritään vähentämään työmarkkinoiden segmentoitumista etenkin uudistamalla työsuhdeturvalainsäädäntöä, tukemaan työpaikkojen luomista nopeasti kasvavilla aloilla sekä helpottamaan työvoiman liikkumista.

Koulutusjärjestelmien, myös elinikäisen oppimisen, ammatillisen koulutuksen sekä työssäoppimista sisältävien koulutusjärjestelyjen, uudistaminen.

Sosiaaliturvajärjestelmien tehostaminen etenkin siten, että sosiaaliavustukset ja aktivointitoimenpiteet liitetään entistä läheisemmin toisiinsa tarjoamalla entistä yksilöllisempiä palveluja (keskitetyt asiointipisteet) ja että sosiaaliavustuksia pyritään yksinkertaistamaan ja kohdentamaan tarkemmin niin, että erityistä huomiota kiinnitetään heikoimmassa asemassa oleviin ryhmiin.

7. JULKISHALLINNON NYKYAIKAISTAMINEN

Nykyisessä toimintaympäristössä julkishallinnon haasteena on kaikkialla EU:ssa toimia entistä paremmin entistä pienemmillä resursseilla. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kansalaisten tarpeisiin on vastattava määrärahojen leikkauksista huolimatta, liiketoimintaympäristöä parannettava tarjoamalla yrityksille ja kansalaisille parempia palveluita ja palvelutarjontaa mukautettava digitalisoituvan talouden tarpeisiin.

Useat jäsenvaltiot pyrkivät tehostamaan hallintorakenteitaan muun muassa parantamalla eri hallintotasojen välistä yhteistyötä. Lisäksi joillakin jäsenvaltioilla on tarvetta parantaa virkamieskunnan hallinnollisia valmiuksia, ammattimaisuutta ja politiikan suunnittelun laatua. Lisäämällä tieto- ja viestintätekniikan ja sähköisten viranomaispalvelujen, kuten sähköisten hankintojen, käyttöä Euroopassa voidaan tehostaa hallintoa ja vähentää sen kustannuksia 15–

20 prosenttia[20]. Rajat ylittävälle yhteistyölle on tässä yhteydessä olennaisen tärkeää, että palveludirektiivin mukaisesti perustetut valtakunnalliset keskitetyt asiointipisteet otetaan osaksi sähköisiä viranomaispalveluja. Veronkantojärjestelmiä ja muita järjestelmiä voitaisiin edelleen uudistaa esimerkiksi ottamalla käyttöön esitäytetyt verolomakkeet, verkkopalvelut ja järjestelmä, jossa kansalaisten tarvitsee toimittaa tiedot viranomaisille vain kerran. Etenkin Euroopan sosiaalirahastosta ja Euroopan aluekehitysrahastosta myönnetyllä hyvin kohdennetulla rahoitustuella voitaisiin merkittävällä tavalla tukea julkishallinnon nykyaikaistamista. Samalla jäsenvaltioiden olisi tuettava julkisen sektorin investointikykyä kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla ERI-ohjelmien käynnistämiseksi vuosina 2014–2020.

Liiketoimintaympäristöä voidaan yhä yksinkertaistaa, byrokratiaa vähentää ja lainsäädännön laatua parantaa nykyisestä. Lisäksi edelleen tarvitaan sääntelyn keventämistä etenkin pk-yritysten osalta. Tähän kuuluu yrityksen perustamismenettelyn yksinkertaistaminen sekä lupa- ja lisenssimenettelyjen lyhentäminen. Yritysten toimintaedellytyksiä voitaisiin lisäksi huomattavasti kehittää parantamalla oikeuslaitoksen toiminnan laatua ja lisäämällä sen riippumattomuutta ja tehokkuutta muun muassa varmistamalla, että asiat käsitellään tuomioistuimissa kohtuullisessa ajassa, sekä uudistamalla kansallista maksukyvyttömyyslainsäädäntöä.

EU:n lainsäädännön yksinkertaistamista ja keventämistä tuetaan käynnissä olevalla sääntelyn toimivuutta ja tuloksellisuutta koskevalla ohjelmalla. Tällä osa-alueella on jo saavutettu joitakin merkittäviä edistysaskelia. Komissio julkaisee ohjelman toteutuksen edistymisestä vuotuisen tulostaulun ja pyrkii helpottamaan sääntelyn toimivuudesta jäsenvaltioiden, yritysten, työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan edustajien välillä käytävää vuoropuhelua. Lisäksi EU:n lainsäädännön asianmukaisella ja yhtenäisellä täytäntöönpanolla, joka perustuu 28 erillisen ratkaisun sijaan yhä enemmän yhteiseen kehykseen, tuetaan hyvää viranomaisyhteistyötä ja autetaan yksinkertaistamaan toimintoja sisämarkkinoilla ja tekemään säännöistä entistä ennustettavampia. Myös veroviranomaisten välisen yhteistyön lisääminen on olennaisen tärkeää veropetosten ja verovilpin torjumiseksi.

Komissio on asettanut seuraavat ensisijaiset tavoitteet:

Sähköisten viranomaispalvelujen ja tieto- ja viestintätekniikan käytön lisääminen julkishallinnossa myös veronkantojärjestelmien ja palveludirektiivin mukaisten sisämarkkinoiden keskitettyjen asiointipisteiden osalta.

Liiketoimintaympäristön yksinkertaistaminen sekä byrokratian vähentäminen keventämällä menettelyjä ja sääntelyä.

8. PÄÄTELMÄT

Euroopan saattamisessa entistä kestävämmän elpymisen tielle on viime vuonna edistytty merkittävästi. Yhteisen rahan eheys säilytettiin, rahoitusvakaus parantui ja julkisen talouden tervehdyttämiseksi toteutettiin määrätietoisia toimia. Jäsenvaltiot, joissa finanssialan haavoittuvuus oli suurin, ovat määrätietoisimmin sitoutuneet toteuttamaan kauaskantoisia rakenneuudistuksia, joiden ensimmäiset tulokset ovat jo nähtävissä. Kilpailukyvyn ja

[20] ”Public Services Online”, raportti Euroopan komissiolle e-gov benchmark -sarjassa.

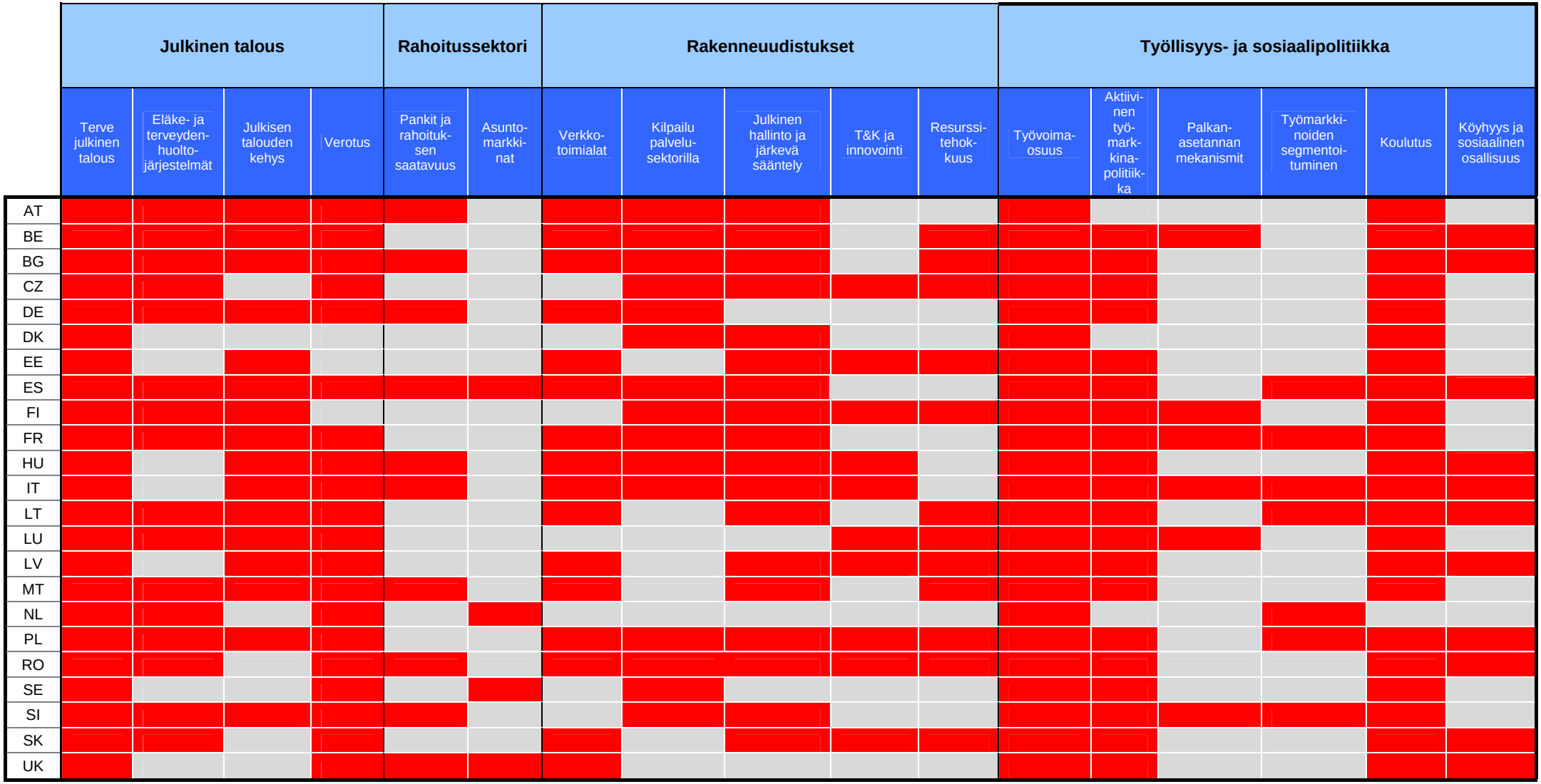
tuottavuuden parantaminen kestävien työpaikkojen luomiseksi on edelleen selkeästi ensisijainen tavoite kaikkialla Euroopassa.

Tämä vuotuinen kasvuselvitys vahvistaa sen, että kaikkialla Euroopassa on käynnissä vaikutuksiltaan kauaskantoisia muutoksia, jotka eivät tosin aina ole suoraan havaittavissa, ja että käynnissä olevilla muutoksilla on saatu aikaan vaikutuksia. Talouspolitiikan EU-ohjausjakson avulla on sen käyttöönotosta lähtien parannettu priorisointia ja avoimuutta ja autettu kohdentamaan jäsenvaltioiden ja EU:n uudistusohjelmat paremmin. Sen ansiosta on lyhyessä ajassa onnistuttu luomaan perusta jäsenvaltioiden talouspolitiikkojen perusteellisemmalle koordinoinnille. Makrotalouden epätasapainoa koskevan menettelyn avulla on lisäksi voitu erottaa yksittäisten jäsenvaltioiden tai euroalueen kannalta haitalliset talouden kehityssuuntaukset, ja niihin on sen vuoksi voitu puuttua ennen kuin on liian myöhäistä. Vuotuisissa maakohtaisissa suosituksissa tuodaan esiin ne keskeiset osa-alueet, joilla jäsenvaltioiden odotetaan tekevän muutoksia.

Lisäksi tähänastiset kokemukset ovat osoittaneet, että prosessin (ja etenkin maakohtaisten suositusten) kansallista omistajuutta on lisättävä nykyisestä. Tämä on tärkeää uuden ohjausjärjestelmän demokraattisen legitimiteetin kannalta ja sen varmistamiseksi, että EU:n tason politiikan näkökohdat otetaan huomioon kansallisessa päätöksenteossa oikeaan aikaan. Euroalueella on lisäksi tarpeen parantaa koordinointia eräillä keskeisillä politiikan osa-alueilla ja laajentaa prosessia nykyisestä jäsenvaltioille annettujen kahdenvälisten suositusten arvioinnista. Eurooppa-neuvosto aikoo käsitellä useita näistä kysymyksistä joulukuussa 2013 pidettävässä kokouksessaan. Komissio aikoo esittää talous- ja rahaliitosta laatimansa hahmotelman ja sitä seuranneiden tiedonantojen perusteella ehdotuksia siitä, miten talouspolitiikan EU-ohjausjaksoa voitaisiin vahvistaa nykyisestä.

Tässä vuotuisessa kasvuselvityksessä annetusta ohjauksesta keskustellaan EU:n tasolla valmisteltaessa vuoden 2014 maaliskuussa pidettävää Eurooppa-neuvoston kokousta. Näiden keskustelujen on tarkoitus auttaa myös seuraavan ohjausjakson kansallisten ohjelmien ja maakohtaisten suositusten valmistelussa. Komissio tekee tiivistä yhteistyötä kansallisten viranomaisten, myös kansallisten parlamenttien, sekä muiden EU:n toimielinten, työmarkkinaosapuolten ja sidosryhmien kanssa varmistaakseen kaikkien osapuolten sitoutumisen ja ohjatakseen kehitystä osana EU:n laajempaa pyrkimystä älykään, kestävän ja osallistavan kasvun perustan luomiseen kaikkialla EU:ssa. Komissio kehottaa Euroopan parlamenttia ja neuvostoa hyväksymään tässä vuotuisessa kasvuselvityksessä esitetyt ensisijaiset tavoitteet ja pyrkimään niiden saavuttamiseen EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla.

LIITE 1 – KATSAUS VUOSIEN 2013–2014 MAAKOHTAISIIN SUOSITUKSIIN

Huom. Neuvoston 9. heinäkuuta 2013 vuosiksi 2013–2014 hyväksymät maakohtaiset suositukset. Kyproksen, Kreikan, Irlannin ja Portugalin olisi pantava täytäntöön EU:n/IMF:n rahoitusapuohjelmien mukaiset sitoumukset. Lisätietoja: http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

LIITE 2 – EDISTYMINEN MAAKOHTAISTEN SUOSITUSTEN KESKEISILLÄ OSA-ALUEILLA

Tässä liitteessä tarkastellaan teemoittain, miten jäsenvaltiot ovat viimeisten kolmen vuoden aikana toteuttaneet maakohtaisia suosituksia keskeisillä osa-alueilla.

Yleisesti ottaen viime vuosina on edistytty merkittävästi julkisen talouden vakauttamisessa, mutta julkisen talouden sopeuttaminen ei ole aina ollut kasvua edistävää.

- Irlannissa, Kreikassa, Liettuassa ja Puolassa julkisen talouden sopeuttaminen on vuonna 2013 ollut lähinnä menoperusteista. Puolassa ja Slovakiassa julkisia investointimenoja on leikattu huomattavasti. Muissa maissa, kuten Belgiassa, Espanjassa, Italiassa, Romaniassa ja Sloveniassa julkisen talouden vakauttaminen on ollut sekä tulo- että menoperusteista. Tšekissä, Ranskassa, Luxemburgissa, Alankomaissa, Portugalissa ja Suomessa sopeuttaminen on ollut lähinnä tuloperusteista.

- Jäsenvaltiot ovat julkista taloutta vakauttaessaan yleensä korottaneet verokantoja (erityisesti yleistä alv-kantaa), ja vain harvat ovat laajentaneet veropohjia. Ympäristö- ja omaisuusveroja on korotettu, mutta näitä veroja on edelleen varaa tehostaa. Kaikki jäsenvaltiot ovat hyväksyneet toimenpiteitä, joilla torjutaan veronkiertoa ja parannetaan verosäännösten noudattamista.

- Monet jäsenvaltiot ovat lisänneet kokonaisverorasitusta (välittömät ja välilliset verot sekä sosiaaliturvamaksut). On kuitenkin myönteistä, että verotuksen painopisteen siirtymistä tapahtuu jossain määrin, kun omaisuusverotusta uudistetaan ja painopistettä siirretään työn verottamisesta välillisiin veroihin.

- 23 jäsenvaltiota on nostanut lainsäädännössään eläkeikää[21]. Monissa tapauksissa on samalla yhdenmukaistettu naisten ja miesten eläkeikä (Tšekissä, Virossa, Kreikassa, Kroatiassa, Italiassa, Liettuassa, Maltassa, Puolassa, Sloveniassa, Slovakiassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa). Monet jäsenvaltiot ovat kestävällä tavalla nimenomaisesti kytkeneet eläkeiän tulevaan elinajanodotteen pitenemiseen (Kypros, Tanska, Kreikka, Italia, Alankomaat ja Slovakia). Monet ovat myös toteuttaneet toimia rajoittaakseen varhaiseläkkeelle jäämistä sekä pitkäaikaisia työttömyys- (esim. Espanja) ja työkyvyttömyysetuuksia (esim. Itävalta, Belgia, Bulgaria ja Tanska), joita on käytetty varhaiseläkkeen korvikkeena.

Vaikeus saada rahoitusta on edelleen yksi suurimmista kasvun esteistä, erityisesti pk-yrityksille.

- Jäsenvaltiot ovat hyväksyneet toimenpiteitä maksuviivästysten torjumiseksi lieventääkseen yritysten likviditeettiongelmia. Portugali, Kreikka, Espanja ja Italia ovat hyväksyneet suunnitelmia, joilla puretaan julkishallinnon maksusumaa ja hoidetaan maksurästejä.

- Erilaiset lainojen arvopaperistamismuodot ovat saaneet entistä enemmän huomiota, kun luotontarjontaa pk-yrityksille pyritään lisäämään. Espanja on tästä hyvä esimerkki.

[21] Eläkeiät EU:n jäsenvaltioissa, ks. COM(2013) 350.

Samaan aikaan toteutetaan enenevässä määrin toimia muiden kuin pankkien tarjoaman markkinarahoituksen kehittämiseksi. Esimerkiksi Tanskassa, Virossa, Italiassa ja Portugalissa kehitetään yrityslainamarkkinoita.

– Useimmat jäsenvaltiot ovat toteuttaneet toimenpiteitä riskipääomarahastojen kehittämiseksi. Tšekki, Saksa ja Espanja käynnistävät uusia julkisia riskipääomarahastoja, ja Portugali on yhdistänyt olemassa olevat rahastot niiden vaikutuksen maksimoimiseksi. Lisäksi useat jäsenvaltiot, kuten Viro, Alankomaat, Puola ja Espanja ovat perustamassa ”rahastojen rahastoja”. Niiden avulla pyritään luomaan riskipääomamarkkinat, joilla on lukuisia yksityisiä rahastoja.

– Ranska on ilmoittanut viiden vuoden verohelpotuksesta, joka koskee startup-yrityksiin tehtäviä pääomasijoituksia. Saksa on käynnistänyt uuden ohjelman, jolla yksityisille sijoittajille tarjotaan taloudellisia lisäkannustimia sijoittaa nuoriin ja innovatiivisiin yrityksiin.

Tuote- ja palvelumarkkinoilla on tehtävä enemmän EU:n kasvupotentiaalin hyödyntämiseksi

– Jotkin jäsenvaltiot (mm. Portugali, Espanja, Italia, Kreikka, Puola, Slovenia ja Tšekki) ovat toteuttaneet merkittäviä uudistuksia avatakseen palvelusektorinsa kilpailulle ja tehdäkseen siitä tehokkaamman. Useissa jäsenvaltioissa on kuitenkin runsaasti tarvetta uudistuksille. Näitä ovat esimerkiksi Itävalta, Belgia, Saksa ja Ranska, jotka eivät ole kaikilta osin toteuttaneet tätä osa-aluetta koskevia maakohtaisia suosituksiaan ja joiden kaikkien on tartuttava toimeen palveludirektiivin täytäntöönpanemiseksi.

– Julkiset T&K-määrärahat laskivat EU:ssa ensimmäisen kerran vuonna 2011 kriisin alettua, ja nyt niiden määrä on pienempi kuin Kiinalla. Viimeisten kahden vuoden aikana jotkin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet huomattavia toimia T&K:n hyväksi (Itävalta, Belgia, Luxemburg, Unkari, Puola ja Ruotsi), toiset taas ovat vähentäneet määrärahoja huomattavasti (Espanja, Irlanti, Italia, Malta ja Portugali). Useimmat jäsenvaltiot ovat laajentaneet tutkimusta ja innovointia koskevia verohelpotuksia tai ottaneet käyttöön uusia lisätäkseen yksityisiä sijoituksia. Innovaatiokuilu kasvaa Euroopassa. Innovatiivisimmat taloudet ovat Ruotsi, Saksa, Tanska ja Suomi. Eräät maat ovat saavuttamassa etumatkaa (Latvia, Slovakia, Liettua ja Viro), toiset taas ovat jääneet suhteellisesti jälkeen vuodesta 2010 (Yhdistynyt kuningaskunta, Puola, Tšekki, Unkari, Portugali, Romania, Kreikka, Bulgaria ja Malta).

– Energiamarkkinoiden osalta 14 jäsenvaltiota laahaa jäljessä kolmannen energiapaketin saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä. Kaikkialla Euroopassa tarvitaan edelleen huomattavia investointeja energiainfrastruktuuriin, mutta toimenpiteitä on kuitenkin toteutettu sekä kaasu- että sähköverkkojen yhteenliittämiseksi (esim. sähköverkkojen yhdistäminen Portugalin ja Espanjan sekä Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin välillä sekä Itämeren alueella). Lisäksi Bulgaria, Tšekki, Viro, Liettua, Latvia, Romania ja Slovakia työstävät energiatehokkuusohjelmia, joita voidaan rahoittaa EU:n päästökauppajärjestelmästä saatavilla tuloilla ja Euroopan rakenne- ja investointirahastoista.

– Rautatieliikennesektorin kehittämiselle on huomattavia esteitä seuraavissa jäsenvaltioissa: Itävalta, Bulgaria, Tšekki, Saksa, Kreikka, Espanja, Ranska, Unkari, Irlanti, Luxemburg,

Puola, Portugali ja Slovenia. Niissä on kyse rataverkon haltijoiden ja rautatieyritysten erottamisesta kirjanpidollisesti, radankäyttömaksuista ja yhteentoimivuusasioista.

Useimmissa jäsenvaltioissa on käynnissä mittavia uudistuksia työmarkkinoiden nykyaikaistamiseksi.

– Korkeimmat tuloveroasteet ovat korkeimmillaan vuoden 2008 jälkeen. Työhön kohdistuva kokonaisverorasitus on lisääntynyt, mutta jäsenvaltiot (Belgia, Tanska, Suomi, Ranska, Unkari, Italia, Alankomaat, Portugali ja Ruotsi) ovat alentaneet tiettyjen ryhmien työhön kohdistuvaa verotusta. Suuntana on progressiivisuuden lisääminen.

– Maat, joiden epätasapainotilat ovat mittavia, ovat toteuttaneet pitkällemeneviä palkkaneuvottelujärjestelmän uudistuksia, jotta palkkojen sopeuttamisessa olisi mahdollisuus suurempaan joustavuuteen. Yksikkötyökustannukset laskivat esimerkiksi Irlannissa, Kreikassa, Espanjassa ja Portugalissa huomattavasti kilpailijoihin nähden vuosina 2007–2012. Käynnissä olevista, erityisesti palkanasetantamekanismeja koskevista uudistuksista odotetaan saatavan lisätukea sopeuttamisprosessille esimerkiksi Kreikassa ja Espanjassa.

– Espanja, Italia ja Ranska ovat toteuttaneet uudistuksia työsuhdeturvalainsäädäntönsä nykyaikaistamiseksi ja työmarkkinoidensa segmentoitumisen torjumiseksi. Myös Liettuassa, Alankomaissa, Puolassa ja Sloveniassa on käynnistetty tai harkitaan merkittäviä uudistuksia.

– Jotkin jäsenvaltiot ovat vahvistaneet ja kohdentaneet paremmin aktiivisen työmarkkinapolitiikan toimenpiteitään ja parantaneet julkisia työvoimapalveluja (Bulgaria, Saksa, Viro, Irlanti, Kreikka, Italia, Liettua, Luxemburg, Slovakia, Suomi, Ruotsi ja Yhdistynyt kuningaskunta).

– Nuorisotyöttömyyden torjumistoimia on tehostettu muun muassa nuorisotakuun käyttöönotolla. Kriisin aikana koulutusinvestoinnit ovat vähentyneet erityisesti Bulgariassa, Kreikassa, Italiassa, Slovakiassa ja Romaniassa. Koulutusjärjestelmien nykyaikaistaminen on jatkossakin kiireellinen tehtävä monissa jäsenvaltioissa. Jotkin jäsenvaltiot (Tšekki, Slovakia ja Yhdistynyt kuningaskunta) kehittävät innovatiivisia tulosperusteisia rahoitusmalleja korkeakoulutukseen.

– Korkealuokkaisen oppisopimuskoulutuksen ja työssä oppimista sisältävän ammattikoulutuksen kehittäminen on ensisijainen tavoite monissa maissa (Kreikka, Espanja, Italia, Latvia, Portugali ja Slovakia). Monet maat ovat käynnistäneet uudistuksia, joilla koulupudokkaiden määrää vähennetään ja korkea-asteen koulutuksen opetussuunnitelmia mukautetaan työmarkkinoiden tarpeita vastaaviksi (Itävalta, Italia ja Puola). Työttömyyden ja erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden kasvaessa useimmat jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet toteuttavansa toimenpiteitä, joilla lisätään osallistumista elinikäiseen oppimiseen.

– Jotkut maat ottavat käyttöön tai vahvistavat aktivointitoimenpiteitä ja uudistavat sosiaaliturvajärjestelmiään köyhyyden torjumiseksi (Liettua, Kypros, Tanska, Kreikka, Unkari, Italia, Puola ja Romania).

Yleisesti ottaen liiketoimintaympäristö laahaa yhä globaalien kilpailijoidemme jäljessä

– Suhteelliset heikkoudet ovat eri maissa hyvin erilaisia. Irlannissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa yrityksen perustaminen on helppoa mutta sopimusten pakkotäytäntöönpano vaikeampaa. Maksukyvyttömyystilanteen ratkaisemiseen tarvittava aika on muihin jäsenvaltioihin verrattuna suhteellisen lyhyt Irlannissa, Belgiassa, Suomessa, Tanskassa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Itävallassa, Alankomaissa ja Saksassa, mutta sijoittajansuojaa pidetään joissakin tapauksissa heikompana. Ranskassa, Espanjassa ja Luxemburgissa rakennusluvan saaminen on vaivalloista, ja Espanjassa ja Luxemburgissa yrityksen perustamisedellytykset ovat monimutkaiset. Sopimuksen pakkotäytäntöönpanoa Italiassa, Kreikassa, Maltassa, Kyproksessa ja Sloveniassa pidetään edelleen kalliina ja aikaa vievänä.

– Useisiin indikaattoreihin perustuvan, EU:n tuoreimman kilpailukykyraportin mukaan vaatimattomammin suoriutuneet ja jäljessä laahaavat maat ovat vuoden 2007 jälkeen parantaneet liiketoimintaympäristöään kaikkein merkittävimmin, kun taas kärkimaiden sijoitus on laskenut tai parantunut vain vähän. Tämä tarkoittaa, että jäljellä olevista huomattavista eroista huolimatta EU:ssa kurotaan kiinni eroja tuloksissa ja käytännöissä.